

DOĞA VE KÜLTÜRE YENİDEN BAKMAK!

Dağılan ve hızla yeniden örgütlenmeye çalışan dünyamızda, görünen doğruların yaşama geçirilmemesi konusunda Türkiye yol ayrımına gelmiş bulunmaktadır. Çok yönlü değerlendirmeyi bekleyen sayısız zenginliklerin her geçen gün niteliklerini yitirmesi, bilince-bilgiye-katılıma-ileriye dönük hedeflere dayalı yeni yaklaşımların ertelenemez noktaya gelmiş olması, Türkiye'de her bireyin sorumluluğunu kaçınılmaz biçimde artırmış bulunmaktadır.

Oysa yarım yüzyıldır Türkiye, coğrafyasının ve bunun sonucu yaratılan uygarlığın kendisine sunduğu zengin birikimi, dağınık ve dalgalı geçen böylesi bir zaman dilimi içinde sağlıksız kullanarak, dünyadaki değişimlerden yeterince yararlanamamıştır.

Özellikle günümüzde günlük-sıradan olayların hızla gündem oluşturması, yeniden yapılanmanın yollarını tıkama noktasına gelmesi, herkesin her aklına geleni dilediği yerde yapma özgürlüğü, bunun geleneğe dönüşmesi, hukuk devletinin gözardı edemeyeceği bir ortamın yurdun her köşesine yerleşmeye başlaması, toplumumuzun dünyadan kopmasına neden olmaktadır.

Hiç kuşkusuz bu yeni egemen anlayış, ülkenin doğal-kültürel zenginliğini gözardı ederek, köklü birikimi değerlendirmeyerek, geriye dönüşü olmadan hoyratça tüketerek yeni bir geleneğin güç kazanmasına yol açtı. Şimdi bizlere düşen, kendimizin yarattığı bu yanlışlar yumağını zaman yitirmeden aklın çizgisine çekmektir.

Herkesin, birikimleri oranında ülkenin yeniden tasarlanması ve dünyayla ilgili doğru zeminlere ulaştırılması girişimlerine küçük çıkarlarını gözardı ederek katılması, ister istemez kemikleşmiş siyasal-ekonomik-kültürel çıkmazların oluşmasından çıkar uman çevrelerin egemenliğini sarsacaktır. Yaratılacak sarsıntılı ortam, yerelden ulusala, ulusaldan uluslararası boyutlara taşınabilirse bu, yeniden yapılanmanın ilk olumlu işareti olacaktır.

Böylesi yeni umutları yeşertmek, toplumu bütünden ayrıntıya giden bir çizgide kısa-orta-uzun dönemli bir planlamaya yöneltmekle olur. Ardından kamu-yerel-sivil-özel kesimlerin kavranabilir doğrularda ve önceliklerde buluşmasıyla somutlaşır. Yarım yüzyıldır ülkenin bütününe birlikte değerlendirebilecek değişik ölçeklerde tasarımların üretilebileceğine inanmış özverili kadroların akıp giden saçma gündeme egemen olmaları, bir yerde ipin ucunun tutulduğunun gösterilmesi, değişimin umut veren ilk işaretleri olabilir.

Kentlerden başlayarak, havza ve bölgeleri, kısacası tüm ülkeyi saracak genişlikte neyin-nerede-hangi nitelikte kadrolarla yeniden yapılabileceğinin gösterilmesi, dağınıklığı giderdiği kadar, geri dönüşü olmayan doğal-kültürel varlıkların bizlerin bilinçsiz ellerinde yokolmasını da önleyebilir. Bu ülkede yaşama şansımızı uzatabilir. Toprak elden çıktı mı, verimliliğini ve çeşitliliğini yitirdi mi, bu toprakları kullanan insanların sınır tanımaz yanlışlarını hangi ülkenin topraklarında sürdürebilecek, bugün ve gelecek adına neleri tüketebilecekler!..

Bu düşüncelerin ışığında doğal-kültürel varlıklara öncelik tanıyan, ülkenin bütününe içeren "7 Bölge 7 Kent," "Kent-Havza-Bölge-Ülke Boyutunda Tasarım-Uygulama" başlıklı çalışmalar, yeni birliktelikleri-yeni yöntemleri içerecek biçimde gelişmektedir. Bu çabalara örnek olarak "Akseki-İbradı Havzası Projesi," belirli bir bütçeye dayanmadan, kamunun diri güçlerinin-yerel yönetimin-sivil-özel kesimlerin özverili kadrolarını daha şimdiden bir araya getirmeyi başarmış bulunmaktadır.

Doğanın çiçeğini böceğini, yerleşim birimindeki tüm kültürel varlıkları saran ve bütünleyen bu çalışmalarda "en küçük değerın yitirilmemesi," yaşamın canlı parçası olarak kalmasının sağlanması, ülkemiz ve dünya için bilincin-birikimin sağlıklı gündemin önüne geçtiğinin de işareti olacaktır. Katılan kurum-kuruluş-kişilerin adlarının alt alta yazılması, çıkış noktasının doğruluğunu, ne anlama geldiğini belirlemeye yetecek niteliktedir.

Bu konuda herkese ulaşan çağrıdaki başlıklar bile, sorunun bu topraklara ve onu yaşatmak zorunda olan insanlarımıza nasıl baktığımızın da işareti olarak görülmelidir:

"Doğal-Tarihsel-Kültürel Öncelikli Yeni Gündem İçin Kamu-Yerel-Sivil-Özel Birlikteliği,"
"Ülke-Bölge-Havza-Kent Ölçeğinde Tasarım ve Uygulama,"
"Akseki-İbradı Havzası; Doğal-Tarihsel-Kültürel Varlıklar Bütünü"

Prof. Dr. Metin SÖZEN

13 Ağustos 2001
İstanbul